

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**V Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 100-річчю з дня народження академіка
Сусідка Петра Івановича**

*21 червня 2024 року
м.Полтава*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**V Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 100-річчю з дня народження академіка
Сусідка Петра Івановича**

21 червня 2024 року

м. Полтава

**Доктор біологічних наук, професор, академік
Петро Іванович Сусідко
(1924-1998 рр.)**

УДК 632.93
З-38

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали V Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 21 червня 2024 р.). Полтава: ПДАА, 2024. 108 с.
ISBN 978-617-8231-77-4.

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 278 від 24 квітня 2024 р. (V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 100-річчю з дня народження академіка Сусідка Петра Івановича).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроєкосистем України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроєкосистемах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспелов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 10 від 26.06.2024 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський державний аграрний університет, 2024

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

- Галич О. А.** - професор, ректор Полтавського державного аграрного університету, Україна, м. Полтава;
- Маренич М. М.** - доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, директор Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, Полтавський державний аграрний університет, Україна, м. Полтава;
- Писаренко В. М.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету, Україна, м. Полтава;
- Тошко К.** - професор, директор Інституту Європейської освіти, Болгарія, м. Софія;
- Гаспарян Г.А.** - професор, завідувач аспірантурою Національного аграрного університету Вірменії, Вірменія, м. Єреван;
- Калініченко А. В.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу відновлювальних джерел енергії, Опольський політехнічний університет, Польща, м. Ополе.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

- Поспєлова Г. Д.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Коваленко Н. П.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Піщаленко М. А.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Нечипоренко Н. І.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Самородов В. М.** - доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Шерстюк О. Л.** - асистент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет

ЗМІСТ

Самородов В. М., Писаренко В. М.	АКАДЕМІК ПЕТРО СУСІДКО (1924-1998) В ГАРМОНІЇ ПРОЖИТОГО І ЗДІЙСНЕНОГО	9
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН		13
Писаренко В. М.	ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПРАЦЯХ АКАДЕМІКА П.І.СУСІДКА	13
Круть М. В.	ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА БАЗА ДАНИХ НАУКОВИХ РОЗРОБОК ІЗ ЗАХИСТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	17
Самородов В. М.	Т. П. ГОЛОВА (1927-1993) – ПЕРША ДОСЛІДНИЦЯ КАРАНТИННИХ РОСЛИН ПОЛТАВЩИНИ	22
Калініченко Н. О.	КАРАНТИН РОСЛИН ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ	25
Клечковський Ю. Е., Титова Л. Г.	КАРАНТИННІ ШКІДНИКИ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР РОДИНИ ОСЕТНИЦЬ (ТЕРНРИТІДАЕ), ЗАХОДИ ПО ЗАПОБІГАННЮ ПРОНИКНЕННЯ	27
РОЗДІЛ 2. ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНІТОРИНГ. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ		32
Балан Г., Зорунько В., Соболь У.	АНАЛІЗ ФІТОПАТОГЕНІВ НАСІННЕВОГО МАТЕРІАЛУ ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ НАУКОВОГО ПАРКУ ОДАУ	32
Ганбарова Т. А., Гордієнко Д. А., Гапон С. В.	РОСЛИННІ ЗАСОБИ ДЛЯ БОРОТЬБИ З ШКІДНИКАМИ КВІТКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР	35
Голуб О. Р., Коваленко Н. П.	ДІАГНОСТИКА ПАТОГЕНІВ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ	38
Зорунько В., Балан Г., Ненартович А.	ОСНОВНІ ХВОРОБИ ОЗИМОГО ЯЧМЕНЮ ТА ОЦІНКА СТІЙКОСТІ СОРТІВ ДО НИХ В УМОВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	42
Коваленко Н. П., Голуб О. Р., Шулешенко В. А.	ВПЛИВ ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ НА ІНФІКОВАНІСТЬ НАСІННЯ КУКУРУДЗИ ГРИБАМИ РОДІВ <i>FUSARIUM</i> І <i>PENICILLIUM</i>	46
Коваленко Н. П., Шерстюк О. Л.	ПОВИТИЦЯ ПОЛЬОВА ЯК ОБ'ЄКТ КАРАНТИННОГО РЕЖИМУ	50
Кравченко А. В., Поспелова Г. Д.	АМЕРИКАНСЬКИЙ БІЛИЙ МЕТЕЛИК: ШКОДОЧИННІСТЬ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ	53
Логвиненко В. В.	ТРОФІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ФІТОФАГІВ НА СОЇ У ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ	56

Мороз Є. О., Поспелова Г. Д.	ЗАХІДНИЙ КУКУРУДЗЯНИЙ ЖУК: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ І ШКОДОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ	59
Піщаленко М. А., Кріпак А. В.	ПРОГНОЗУВАННЯ МАСОВОГО РОЗМНОЖЕННЯ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ КАПУСТИ	61
Піщаленко М. А., Скляр С. С.	ОСОБЛИВОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ КАРАБІДОФАУНИ АГРОЦЕНОЗІВ БАГАТОРІЧНИХ ТРАВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	63
Сергієнко В. Г., Тищук О. П., Балан Г. О.	ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСАДОК ТОМАТІВ ЗА РІЗНОЇ ШИРИНИ МЖРЯДЬ	66
Шерстюк О. Л.	КОМПЛЕКС КОМАХ-ФІТОФАГІВ В ЛЮЦЕРНОВОМУ АГРОЦЕНОЗІ	68
Шерстюк О. Л., Коваленко Н. П.	КАРАНТИННИЙ КОНТРОЛЬ В ІНТЕГРОВАНІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ РОСЛИН	70
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА		73
Shevchenko S. M., Kovika S. V.	INFLUENCE OF ELEMENTS OF BIOLOGIZATION OF WINTER WHEAT CULTIVATION TECHNOLOGY ON IT'S YIELD IN THE CONDITIONS OF THE NORTHERN STEPPE OF UKRAINE	73
Муха Б. Г., Коваленко Н. П.	СИСТЕМА ЗАХИСНИХ ЗАХОДІВ ЯК СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР У ЗАКРИТОМУ ҐРУНТІ	74
Нечипоренко Н. І., Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д.	МІКРОЕЛЕМЕНТИ, ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ РОСЛИН ДО БІОТИЧНИХ СТРЕСІВ В ОНТОГЕНЕЗІ	77
Нечипоренко Н. І., Поспелова Г. Д.	ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО АСОРТИМЕНТУ ФУНГЦИДІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ РОСЛИН ВІД ХВОРОБ	81
Юрченко С. О.	ЕФЕКТИВНІСТЬ БІОФУНГЦИДІВ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ОГІРКА ПОСІВНОГО В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОГО ҐРУНТУ	86
РОЗДІЛ 4. СЕЛЕКЦІЯ, НАСІННИЦТВО ТА ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ РОСЛИН		88
Рибальченко А. М.	ОЗДОРОВЛЕННЯ НАСІННЄВОГО МАТЕРІАЛУ КАРТОПЛІ IN VITRO З ВИКОРИСТАННЯМ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ	88
Шокало Н.С., Горбань І.В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ	92

РОЗДІЛ 5. РОСЛИННИЦТВО	94
Баган А. В., Головаш Л. М.	ВПЛИВ МІКРОДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ 94
Бараболя О. В., Боровко С. В.	ЗБЕРЕЖЕННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ – ЗАХИСТ ВІД САЖКОВИХ ХВОРОБ 96
Бараболя О. В., Одаренко М. А.	ЯКІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВИРОЩЕНОЇ В УМОВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 98
Медведєв С. М., Міленко О. Г.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 100
РОЗДІЛ 6. ЗЕМЛЕРОБСТВО	103
Гончаров М. О., Міленко О. Г.	ПРОБЛЕМАТИКА БОРОТЬБИ З АМБРОЗІЄЮ ПОЛИНОЛИСТОЮ У ПОСІВАХ СОНЯШНИКУ 103
СПИСОК АВТОРІВ	106

У науковців та практиків існують суперечливі думки про шкоду зерна зараженого сажкою для тварин та людей. Одні вважають його відносно безпечним, інші вважають його отруйним та повідомляють про випадки отруєння тварин.

Тому за визначення спор сажки таке зерно пшениці озимої не рекомендується використовувати як посівний матеріал [3].

Для того щоб уберегти посівний матеріал від зовнішніх та внутрішніх інфекцій, його необхідно обробляти профілактично фунгіцидними протруйниками, але насамперед необхідно визначити рівень зараженості грибовими хворобами, якщо зараженість сажкою становить більш ніж 0,5% такі посіви взагалі вибраковуюються з числа насінневих. Тому до посіву обирають якісні зерна з викоковрожайних ділянок. З цією метою відбирають найбільш велике, виповнене зерно з високими посівними якостями [1].

Найкращий захист від сажкових хвороб можуть забезпечити такі протруйники у складі яких є тебуконазол (Раксіл Ультра, Ранозол Ультра, Венцедор, Авіцена та інші). Як правило передпосівний обробіток насіння пестицидами можна проводити як за кілька днів, так і безпосередньо перед посівом.

Бібліографія

1. Жемела Г. П., Бараболя О. В., Татарко Ю. В., Антоновський О. В. Вплив сортових особливостей на якість зерна пшениці озимої. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № 3. С. 32-40. doi 10.31210/Zvisnyk2020.03.03.
2. Бараболя О.В., Яновський Р. О. Народногосподарське значення пшениці озимої в сьогоденні. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «*Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування*», присвячена 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (30 вересня 2023 р.) С. 212-215.
3. Баранник Т., Поспелова Г., Нечипоренко Н. Метод відбитків у діагностиці насінневої інфекції пшениці озимої. *Захист і карантин рослин: Історія та сьогодення (присвячена 110 річниці створення відділу захисту рослин Полтавської дослідної станції ім. М.І. Вавилова. Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24-25 листопада 2020 р.)*. Полтава: ПДАА, 2020. С. 30-32.

ЯКІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВИРОЩЕНОЇ В УМОВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бараболя О. В., Одаренко М. А.

Полтавський державний аграрний університет

Збільшення виробництва зерна пшениці м'якої озимої в Полтавській області та підвищення її якості залишається однією з основних проблем сільськогосподарського виробництва не тільки в області, а в Україні. Тому вирішити ці завдання можна тільки на основі раціонального використання як земельних ресурсів так і завдяки впровадженню в господарствах науково

обґрунтованої системи інтенсивної технології вирощування зернових культур [1].

Як відомо якість зерна пшениці визначається сукупністю наступних властивостей: як органолептичні це смаком, запахом, кольором зерна, станом по вологості, ступенем засміченості і зараженості шкідниками. Залежно від призначення зернової продукції сукупність властивостей, за якими оцінюють якість, буде мати відмінності [2].

Умовно показники якості зерна можуть поділяти на наступні три групи: фізичні, біохімічні та технологічні. До фізичних показників якості зерна пшениці належать натурна маса яка вимірюється в грамах на літр зерна, маса 1000 зерен яка характеризує виповненість зерна та вимірюється в грамах, склоподібність зерна, вирівняність, органолептичні показники та деякі інші. Біохімічні показники якості зерна пшениці озимої характеризують харчову цінність зерна. До яких відносять: вміст білка, його фракційний та амінокислотний склад, кількість вітамінів та зольних елементів. До технологічних відносять наступні показники якості пшениці озимої, що можуть забезпечити отримання об'ємного, пористого і м'якого хліба з однорідною структурою м'якуша, специфічним приємним ароматом, гарним смаком і відповідно білого чи кремового кольору. До таких показників відносять: вміст «сирої» клейковини та її якість, хлібопекарські властивості борошна тощо [3].

Тому підвищення якості зерна в сучасних умовах господарювання є доволі таки важливою проблемою сільськогосподарського виробництва. Основним недоліком отримання зерна з високими показниками якості це є стабільність виробництва та дотримання послідовності технологічних процесів за вирощування. Основою якісної сировини для борошномельної, круп'яної, хлібопекарської та макаронної промисловості є вирощування новітніх сортів які здатні формувати зерно з відповідними параметрами якості. Тому на базі таких сортів при підборі та відпрацюванні окремих тенденцій і нових агротехнічних елементів і створюється можливість сільгоспвиробників до вирощування якісного зерна пшениці озимої[1].

1. Основні показники якості зерна пшениці озимої

Сорт	Натура зерна, г/л	Склоподібність,%	Віст білку,%	Вміст сирої клейковини,%	Якість сирої клейковини	
					одиниць ВДК	група
Сонечко	774	64	11,5	28,4	92	II
Досконала	781	60	12,8	30,6	88	II
Розкішна	762	65	11,8	29,5	76	I

Проаналізувавши дані таблиці можна зазначити, що за показниками якості сорт пшениці озимої Досконала можна віднести відповідно за стандартом ДСТУ №3768-2019 до другого класу.

Висновок який ми можемо зробити проаналізувавши якість зерна пшениці м'якої озимої різних сортів вирощеної в умовах нашого господарства за всіма показниками якості, а саме натурної маси, склоподібності, вмісту білка, вмісту сирової клейковини та її якості можна віднести за стандартом можем віднести сорт Досконала до другого класу, а сорти Сонечко та Розкішна до третього класу. У стандарті зазначено, якщо зерно хоча б за одним із показників якості не відповідає вимогам одного класу його переводять у відповідний за якістю клас.

Бібліографія

1. Жемела Г. П., Бараболя О. В., Татарко Ю. В., Антоновський О. В. Вплив сортових особливостей на якість зерна пшениці озимої. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № 3. С. 32-40. doi 10.31210Zvisnyk2020.03.03.
2. Бараболя О. В., Татарко Ю. В., Антоновський О. В. Вплив сортових особливостей зерна пшениці озимої на якість хлібопекарських властивостей. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № С. 21-27. doi: 10.31210Zvisnyk2020.04.02
3. Бараболя О.В., Яновський Р. О. Народногосподарське значення пшениці озимої в сьогоденні. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування», присвячена 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (30 вересня 2023 р.) С. 212-215.

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Медведєв С. М., Міленко О. Г.

Полтавський державний аграрний університет

Кукурудза (*Zea mays* L.) – це одна з провідних культур, займає 3-тє місце в світі за площами вирощування та дає змогу отримувати до 140 центнерів з га зерна. Належить до родини злакових (Poaceae). Її поширеність зумовлена багатостороннім використанням, у харчовій, кормовій, медичній сферах. Нові гібриди та сорти, дають змогу вирощувати кукурудзу на зерно в більш Північних широтах, що зумовлено скороченим вегетаційним періодом останніх [2].

Врожайність культури формується за поєднання багатьох факторів, що дає змогу програмувати продуктивність кукурудзи на зерно. Оптимальна технологія вирощування та використання сучасних технологій дають змогу отримати найкращий результат. Серед таких факторів формування продуктивності виділяють: кількість та періоди застосування добрив, кліматичні умови (температура та вологість повітря, опади), вибір гібридів, або сортів, густота рослин, забур'яненість, строки сівби і також передпосівна обробка насіння, застосування біостимуляторів [4].

З кожним роком застосування тільки мінеральних добрив стає все менш ефективним, тому необхідно також використовувати мікродобрива, бо вміст